

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3153/2016. (VII. 22.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.633.812/2015/7-I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében – elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt egyebekben visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és a Fővárosi Törvényszék – a Pesti Központi Kerületi Bíróság 20.P.94.050/2014/7. számú ítéletét helybenhagyó – 73.Pf.633.812/2015/7-I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz bírósági iratokból, valamint az indítványozó előadásából megállapítható előzménye a következő volt.
- [3] Az indítványozó (a bírósági eljárás felperese) konzorciumi szerződést kötött két személlyel, illetve ugyanazon a napon ügyvédi letéti szerződést kötött mint letevő egy ügyvéddel mint letéteménnyel, melynek megfelelően letétbe helyezett a letéteményes ügyvéd letéti számláján 3 millió forintot. Az ügyvéd a letett összeget jogosulatlanul fizette ki a korábban létrejött konzorciumi szerződés egyik szerződő fele számára. Erre tekintettel az indítványozó felszólította a letéteményes ügyvédet a fenti összeg visszafizetésére, majd mivel erre nem került sor, fegyelmi eljárást kezdeményezett az ügyvédi kamaránál. A fegyelmi eljárás eredményeként a kamara az ügyvédet fegyelmi vétség miatt pénzbírsággal sújtotta. Az indítványozó ezt követően felhívta az ügyvédet, hogy a kamara határozatára tekintettel fizessen ki számára 3 millió forintot kártérítésként, ezt az ügyvéd válaszában visszautasította arra hivatkozva, hogy az indítványozó igényét a másik szerződő féllel szemben kellene érvényesíteni, illetőleg kárigénye idő előtti. Az indítványozó a letét felvevőjével szemben fizetési meghagyást nyújtott be, mely 2014. szeptember 5-én jogerőre emelkedett.
- [4] Az indítványozó a fenti történéseket követően bírósághoz fordult az ügyvéd, illetve a Magyar Ügyvédek Kölcsönös Biztosító Egyesülete (a továbbiakban: MÜBSE, vagy alperes) ellen. Ennek eredményeként a Pesti Központi Kerületi Bíróság 3.P.90.239/2012/21. számú bírósági meghagyásával kötelezte az ügyvédet, hogy az indítványozónak fizessen meg 3 millió forintot és járulékait, míg a MÜBSE-vel szemben 3.P.90.239/2012/26. számú ítéletével a keresetet elutasította arra hivatkozva, hogy nem állnak fenn a megállapítási keresetnek a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 123. § szerinti eljárásjogi feltételei (így – többek között – az indítványozó előadásából nem volt megállapítható, hogy milyen joga megóvása érdekében szükséges a perindítás).
- [5] 1.2. Az alkotmányjogi panasz közvetlen előzménye az indítványozónak a MÜBSE ellen indított kártérítési pere volt. Az indítványozó ugyanis keresetet terjesztett elő a MÜBSE mint alperes ellen 3 millió forint és járulécai iránt, melynek jogalapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 318. § (1) bekezdését, 339. § (1) bekezdését, 466. § (1)–(2) bekezdését, valamint az 536. §-át jelölte meg, míg a késedelmi kamatra vonatkozó igényét a régi Ptk. 301. § (1) bekezdésére alapította.
- [6] Kérelme indokolásául előadta, hogy az alperes helytállási kötelezettséggel tartozik az ügyvéd jogosulatlan kifizetésével az indítványozónak okozott kárért, tekintettel különösen arra, hogy az ügyvéd a tárgyi időszakban az

alperesnél felelősségbiztosítással bírt. Hivatkozott arra is, hogy igényét – marasztalásra irányuló perben – közvetlenül is érvényesítheti a MÜBSE-vel szemben, mert jogerős bírósági meghagyás áll a rendelkezésére az ügyvéddel szemben, illetve a MÜBSE a korábbi perben is alperesként szerepelt, azaz arról tudomása volt. Ezzel összefüggésben hivatkozott a régi Ptk. 559. § (1)–(2) és (4) bekezdésére.

- [7] 1.3. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 20.P.94.050/2014/7. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Indokolásában kifejtette, hogy a perben arra vonatkozóan kellett állást foglalni, hogy az alperessel szemben a felperesnek (az indítványozónak) keresetösségi joga fennáll-e. A régi Ptk. 559. § (2) bekezdése első mondata értelmében ugyanis a biztosító a megállapított kártérítési összeget csak a károsultnak fizetheti; a károsult azonban igényét közvetlenül a biztosító ellen nem érvényesítheti. E rendelkezéstől való eltérésre akkor van lehetőség, ha külön jogszabály megengedi, ilyen azonban ebben az esetben nem volt. Az elsőfokú bíróság arra is hivatkozott, hogy a biztosítási jogviszony az ügyvéd és a biztosító között jött létre, ez alapján az indítványozó mint károsult az igényét közvetlenül az alperessel mint a károkozó biztosítójával szemben nem érvényesítheti, közöttük közvetlen biztosítási jogviszony nem áll fenn, az alperes a felperessel szemben közvetlenül nem tartozik helytállási kötelezettséggel.
- [8] 1.4. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 73.Pf.633.812/2015/7-I. számú ítéletében az elsőfokú döntést helyben hagyta. Indokolásában – az elsőfokú bíróság ítéletével egyetértve – kifejtette, hogy sem az indítványozó által hivatkozott BH2005.175. számú eseti döntésből, sem az 58/B/2011. AB határozatból nem vonható le olyan következtetés, mely a károsult közvetlen perindítási jogát megteremtené a biztosítóval szemben. Kifejtette, hogy a hivatkozott eseti döntésben a marasztalás előzménye egy jogerős helytállási kötelezettséget megállapító ítélet volt, az adott ügyben azonban az előzményi perben az indítványozó keresetét a Pesti Központi Kerületi Bíróság 3.P.90.239/2012/26. számú ítéletével elutasította, így az eseti döntésben kifejtettek az adott ügyben nem voltak irányadók.
- [9] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.633.812/2015/7-I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint az ítélet sérti az Alaptörvény XIII. cikkét, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint B cikk (1) bekezdését.
- [10] 2.1. Az indítványozó szerint a támadott ítéletben megjelenő jogértelmezés a bírói gyakorlattal ellentétes, és az indítványozóval mint károsulttal szemben olyan feltételeket támaszt, ami kizárhatja a joga érvényesíthetőségét.
- [11] Álláspontja szerint, ha a károsult annak ellenére nem indíthat pert a biztosítóval szemben, ha egyébként a biztosító – mint a jelen esetben is – tudomással bír az ügyvéd (károkozó) elleni eredményes fellépésről, akkor a biztosítási jogviszony kiüresedik. Szerinte ez azt eredményezi, hogy semmilyen lehetőség nem áll rendelkezésére a perindításra, vagyis a bírói út nincsen biztosítva. Az indítványozó szerint ugyanis nem várható el a károkozó ügyvédtől, hogy a károsult érdekében pert indítson.
- [12] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz „jogbiztonság követelménye” című alpontjában kifejtette, hogy a „fair eljárás elvét sérti, ha az igényérvényesítés feltételei nincsenek világosan és egyértelműen rögzítve, ha a bírósági gyakorlat következtelen”. Előadása szerint a bírósági eljárás során eredménytelenül hivatkozott a bírósági gyakorlatra, konkrétan a BH2005.175. számú eseti döntésre, mert a másodfokú bíróság az eseti döntésben foglaltakkal ellentétes következtetésre jutott. Álláspontja szerint a régi Ptk. 559. § (1)–(2) és (4) bekezdésében foglaltakat egymással összefüggésben kell értelmezni, azonban a kifogásolt döntés ezeknek a rendelkezéseknek sem felel meg.
- [13] Az indítványozó a fegyveregyenlőség sérelmére hivatkozva állítja, hogy a támadott ítélet indokolatlanul hátrányos helyzetbe hozza, hiszen csak akkor juthat hozzá a követeléséhez, ha a károkozó teljesít vagy biztosítja ellen pert indít. Sérelmesnek tartja az indítványozó azt is, hogy a biztosító szabályzata előírja, hogy a károsult indítson pert harmadik személlyel szemben, és kísérelje meg a végrehajtást.
- [14] 2.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta azt is, hogy a bíróság a BH2005.175. számú eseti döntésben foglaltakat tévesen értelmezte, illetőleg a régi Ptk. 559. § (1)–(2) és (4) bekezdését tévesen alkalmazta. Álláspontja szerint ugyanis – szemben a bíróság döntésével, mely az alperessel szemben a felperes keresetösségi jogát kizárta – a károsultnak pert kell kezdeményeznie a biztosítóval szemben, hogy végrehajtható legyen

a biztosítottal szembeni marasztalás. Hangsúlyozta azt is, hogy szerinte a kötelező felelősségbiztosítás célja nem elsősorban a biztosított, hanem a potenciális károsultak védelme.

- [15] Szerinte ezt támasztja alá az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (a továbbiakban: Ütv.) 10. §-a is, mely az ügyvéd anyagi felelősségére vonatkozóan tartalmaz rendelkezéseket.
- [16] Értelmezése szerint az Ütv. 10. § (2) bekezdés, mely felelősségbiztosítás megkötésére kötelezi az ügyvédet, az ügyvédi tevékenység során okozott kár megtérítésének fedezeteként határozza meg a biztosítást. Ezzel ellentétes értelmezés ugyanis oda vezetne, hogy a károsult jogerős bírósági döntés ellenére sem tudná érvényesíteni a követelését. Ennek megfelelően szerinte a támadott bírósági döntésben megjelenő jogértelmezés elfogadása a kötelező felelősségbiztosítás kiüresedéséhez vezetne, ami a kötelező felelősségbiztosítással végezhető szakmák iránti bizalmat erodálná.
- [17] 2.3. Az indítványozó indokolása alátámasztásául hivatkozott az 58/B/2011. AB határozatra, az állampolgári jogok országgyűlési biztosának OBH 1357/2003. számú, valamint az alapvető jogok biztosának AJB-3514/2012. számú jelentésére.
- [18] Álláspontja szerint az alapjogsérelem azért következett be, mert a kifogásolt ítélet meghozatala során mind a bírósági gyakorlat, mind a fent hivatkozott AB határozat és ombudsmani jelentések is figyelmen kívül maradtak. Ugyanakkor szerinte különösen az utóbbiak felvetik a biztosítási jogviszony – jogbiztonság követelményének megfelelő – újraszabályozásának kérdését is.

II.

[19] Az alkotmányjogi panasszal érintett jogszabályi rendelkezések:

[20] 1. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.
(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[21] 2. A régi Ptk. figyelembe vett rendelkezései:

„559. § (1) Felelősségbiztosítási szerződés alapján a biztosított követelheti, hogy a biztosító a szerződésben megállapított mértékben mentesítse őt olyan kár megtérítése alól, amelyért jogszabály szerint felelős.

(2) A biztosító a megállapított kártérítési összeget csak a károsultnak fizetheti; a károsult azonban igényét közvetlenül a biztosító ellen nem érvényesítheti. A biztosított csak annyiban követelheti, hogy a biztosító az ő kezéhez fizessen, amennyiben a károsult követelését ő egyenlítette ki.

[...]

(4) A biztosított és a károsult egyezsége a biztosítóval szemben csak akkor hatályos, ha azt a biztosító tudomásul vette, a biztosított bírósági marasztalása pedig csak akkor, ha a biztosító a perben részt vett, a biztosított képviselőtől gondoskodott, vagy ezekről lemondott.”

III.

- [22] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [23] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [24] 2. A határidőben érkezett alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai követelményeinek az alábbiak szerint részben eleget tesz.
- [25] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak.
- [26] Az indítványozó megjelölte az Abtv. 27. §-át mint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó hivatkozást [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az indítványozó megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, így az Alaptörvény XIII. cikkét, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, B) cikk (1) bekezdését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; megjelölte a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.633.812/2015/7-I. számú ítéletét, melyet alaptörvény-ellenesnek tart [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő a bírósági ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [27] 3. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) illetve e) pontja ugyanakkor a határozott kérelem további feltételeként megköveteli, hogy az indítványozó egyrészt adja elő az Alaptörvényben biztosított joga sérelme lényegét, másrészt indokolja, hogy a bírói döntés az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseit miért és mennyiben sérti.
- [28] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, XIII. cikke, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdése tekintetében nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény – lényegében csak felsorolt – rendelkezéseivel. Erre tekintettel az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) illetve e) pontjában megfogalmazott követelményeinek.
- [29] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a határozott kérelem követelményeinek meg nem felelő részeiben az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [30] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, így e rendelkezésre – a visszamenőleges hatályú jogalkotás és a kellő felkészülési idő hiányának eseteit kivéve – alkotmányjogi panasz nem alapítható [lásd például: 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]].
- [31] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában a befogadhatóság formai feltételein túl a tartalmi feltételeknek is megfelel. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, további jogorvoslat pedig nincsen számára biztosítva, a Kúria előtt felülvizsgálati eljárás – annak kizártsága okán – nincsen folyamatban. Az indítványozó továbbá az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyben félként – felperesként – szerepelt, ezért az Abtv. 27. §-a, és az Abtv. 51. § (1) bekezdése szerinti jogosultnak és nyilvánvalóan érintettnek tekinthető. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [32] Az Alkotmánybíróság szerint a bírósághoz fordulás jogával összefüggésben az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok az Abtv. 29. § szerinti feltételnek is megfelelnek, ezért az Alkotmánybíróság az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján a panasz befogadásáról szóló döntés helyett az indítványt érdemben vizsgálta.

IV.

- [33] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [34] 1. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján azt vizsgálta, hogy megállapítható-e a bírósághoz fordulás jogának sérelme arra tekintettel, hogy az alperes biztosító ellen a biztosított ügyvéd által okozott kár megtérítése iránt közvetlenül kereset nem nyújtható be.
- [35] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. A bírósághoz fordulás joga a tisztességes eljárásból ered, annak egyik részjogosítványa [l. például: 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]]. A bírósághoz fordulás joga azt a kötelezettséget rója az államra, hogy a jogviták elbírálására bírói utat biztosítson.
- [36] Az Alkotmánybíróság a 36/2014. (XII. 18.) AB határozatban rámutatott arra is, hogy „[a] bírósághoz fordulás joga – figyelemmel az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére – nem jelent korlátozhatatlan alanyi jogot a perindításra. Azonban – szintén az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján – a korlátozás nem érintheti az alapvető jog lényeges tartalmát, a korlátozásra egy másik alapvető jog vagy alkotmányos érték védelméhez feltétlenül szükséges mértékben és az elérni kívánt céllal arányosan kerülhet csak sor.” (Indokolás [66])
- [37] 2. Az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlatát figyelembe véve – az adott ügyben a következőket állapította meg: az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben rögzített joga vélt sérelmét az okozza, hogy a bíróság – a panaszos szerint a bírói gyakorlattal ellentétesen – a felperes keresetőségi joga hiányára hivatkozva elutasította a (biztosítóval szemben benyújtott kártérítés iránti) keresetét, így álláspontja szerint el van zárva attól, hogy igényét a biztosítóval, mint alperessel szemben érvényesítse.
- [38] A bíróságok az eljárás során a régi Ptk. 559. §-ában foglalt rendelkezéseit értelmezve és alkalmazva jártak el. A régi Ptk. 559. §-a a következőképpen határozza meg a felelősségbiztosítási szerződés fogalmát: a felelősségbiztosítási szerződés alapján a biztosított követelheti, hogy a biztosító a szerződésben megállapított mértékben mentesítse őt olyan kár megtérítése alól, amelyért jogszabály szerint felelős. A (2) bekezdés értelmében a biztosító a megállapított kártérítési összeget csak a károsultnak fizetheti; a károsult azonban igényét közvetlenül a biztosító ellen nem érvényesítheti. (Ez alól jelenleg egyetlen kivétel van, ahogy arra a másodfokú bíróság is hivatkozik: a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény, mely lehetővé teszi a kárigeny közvetlen érvényesítését a biztosítóval szemben.) A biztosított csak annyiban követelheti, hogy a biztosító az ő kezéhez fizessen, amennyiben a károsult követelését ő egyenlítette ki.
- [39] Az indítványozó szerint a régi Ptk. fenti rendelkezéseiből és a bírósági gyakorlatból – így az általa hivatkozott eseti döntésből is – az következik, hogy igényét a biztosítóval szemben közvetlenül érvényesítheti.
- [40] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor rámutat a következőre. A felelősségbiztosítási szerződés alapján a biztosító és a biztosított között keletkezik jogviszony, mely alapján utóbbi követelheti, hogy a biztosító a szerződésben megállapított mértékben mentesítse őt olyan kár megtérítése alól, amelyért jogszabály szerint felelős. A biztosítási szerződés tehát közvetett helytállási kötelezettséget jelent a biztosítóval szemben, őt mentesíti, amennyiben a biztosított jogellenesen kárt okoz; e szerződés esetében a jogellenes károkozás a biztosítási esemény. A károkozó, egyúttal biztosított ugyanakkor kártérítési felelősséggel tartozik a károsultnak a jogellenes károkozás esetén, vele szemben tehát a biztosítási esemény bekövetkezésekor a károsult jogosult igényét érvényesíteni. Ennek megfelelően hárompólusú jogviszony keletkezik, azzal, hogy a károsult és a biztosító egymással közvetlenül (szerződéses) jogviszonyba nem kerül.
- [41] A régi Ptk. 544. § (1) bekezdése alapján a biztosított a felelősségbiztosítás alapján köteles a biztosítási esemény bekövetkezését meghatározott időn belül bejelenteni. Ennek elmulasztása esetén a biztosító a biztosítottat nem mentesíti az okozott kár megtérítése alól. A törvény ugyanakkor nem tartalmaz rendelkezést többek között a bejelentés formájára, vagy határidejére, ezek rendezését a biztosítási szabályzatra bízta.
- [42] A MÜBSE biztosítási feltételei meghatározzák a biztosított kötelezettségeit a biztosítási esemény bekövetkezését követően. Ezt kiegészíti a káresemények bejelentése és azok elbírálásának rendjére vonatkozó dokumentum, melyek segítséget nyújtanak a károsultaknak is.
- [43] Ennek megfelelően amennyiben a biztosított a bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget, számolnia kell azzal, hogy a biztosító a biztosítási eseményért (a konkrét esetben a letét jogosulatlan kifizetésével okozott kárért) nem fog helytállni, vagyis a károkozó – az Ütv. 10. § (1) bekezdésére is tekintettel – a felelősséget maga

viseli. A bejelentés elmulasztása sem jelentheti tehát a károsult igénye kielégítésének akadályát, hiszen elsősorban a károkozó tartozik felelősséggel az okozott kárért, a biztosító helytállási kötelezettsége közvetett: a biztosítási jogviszony kizárólag a biztosítottal szemben teremt helytállási kötelezettséget (még ha a fizetési kötelezettség közvetlenül a károsult irányában áll is fenn). (Igaz ez különösen azért is, mert bizonyos – pl. bűncselekménnyel okozott – károk esetében a biztosító a helytállási kötelezettségét teljesen kizárja. Az indítványozó gondolatmenete mentén ez az igényérvényesítés lehetetlenségét jelentené.)

- [44] 3. Az Alkotmánybíróság szerint – figyelembe véve a fentieket is – nem vonható le olyan következtetés, hogy a biztosító közvetlen perelhetőségének hiányában a károsult az igényérvényesítéstől, a bírói úttól el lenne zárva, mint ahogy a jelen ügyben sem volt. Az indítványozó bírósághoz fordulásra vonatkozó joga azért sem sérülhetett, mert mind a korábbi szerződésben szerződő féllel szemben, mind a biztosított ügyvéddel szemben jogerős fizetési, illetve bírósági meghagyás áll rendelkezésére, igényét velük szemben érvényesítette.
- [45] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: a támadott bírósági döntésben megjelenő jogértelmezés nem ellentétes az indítványozó által hivatkozott eseti döntéssel sem. A BH2005.175. számú eseti döntésben sincsen ugyanis szó közvetlen perelhetőségről; a bíróság abban az esetben is csak a teljesítési kötelezettséget megállapító jogerős döntés alapján mondta ki a marasztalásra irányuló igény érvényesíthetőségét.
- [46] Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság az adott ügyben nem észlelt olyan értelmezési hibát, amely a tisztességes eljáráshoz való alkotmányos jogot sértené. Az indítványnak ezen alaptörvényi rendelkezésre hivatkozó érvei nem támasztanak alá az alaptörvény-ellenesség megállapítására vezető okot, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.
- [47] 4. Az indítványozó alkotmányjogi panasza utolsó bekezdésében arra is hivatkozott, hogy – figyelembe véve az alapjogi biztos jelentéseiben foglaltakat is – szerinte a biztosítási jogviszony újraszabályozása jogalkotói feladat. Ennek állításán túl azonban ezzel összefüggésben konkrét kérelmet nem adott elő, így az indítványnak ezt a részét az Alkotmánybíróság nem vizsgálta. Az Alkotmánybíróság megjegyzi: mivel a kérelem legfeljebb jogalkotói mulasztás megállapítására irányulna, indítványozói jogosultság hiányában az Alkotmánybíróság nem is vizsgálhatná.

Budapest, 2016. július 11.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3344/2015.

